

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Niet-gebonden landen en oost-west tegenstellingen

Staden, A. van; Stokman, F.N.

Citation

Staden, A. van, & Stokman, F. N. (1970). Niet-gebonden landen en oost-west tegenstellingen. *Acta Politica*, 5: 1969/1970(2), 133-166. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451209>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451209>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

haalt Nederland een deel van zijn achterstand bij sommige andere politieke stelsels in. De fundamentele problemen waarmee ook andere politieke systemen te kampen hebben, zoals de machtsverschuiving van partijen en parlementen naar departementen, adviesorganen en belangengroepen, zullen blijven. Het kernprobleem blijft dat het politieke stelsel onvoldoende is afgestemd op de gegroeide omvang en wetenschappelijke ondersteuning van het overheidsbeleid en op de toegenomen dynamiek van de samenleving.

Een tweede vraag die de inhoud van het rapport oproept, is in hoever de geadviseerde wijzigingen van invloed zullen zijn op de inhoud van het overheidsbeleid. Temidden van alle discussies over het kies- en partijstelsel, is het enigszins onthutsend kennis te nemen van onderzoeken die aannemelijk maken dat het voor de inhoud van het overheidsbeleid betrekkelijk weinig uitmaakt welk partij- en kiesstelsel men heeft.⁴ Als de verdeling van de politieke macht en daarvoor ook het overheidsbeleid maar in beperkte mate door het kies- en partijstelsel wordt bepaald, is dit een reden temeer om te pleiten voor een bredere en meer gefundeerde analyse van politieke stelsels dan in het rapport van de staatscommissie aanwezig is.

⁴ Vgl. Thomas R. Dye, *Politics, economics and the public*. Policy outcomes in the American states. Chicago 1966.

NIET-GEBONDEN LANDEN EN OOST-WEST TEGENSTELLINGEN

*Een poging tot positiebepaling**

door A. van Staden en F. N. Stokman

INLEIDING

Het verdwijnen van de bipolaire structuur van het internationaal politiek systeem sedert het einde van de jaren vijftig¹ hangt onder meer samen met de opkomst van een in aantal toenemende groep landen die afwisselend als 'neutraal', 'neutralistisch', 'niet-gebonden' en ook wel 'niet-gecommitteerd' worden bestempeld. Wat deze landen gemeen hebben is hun afkeer van permanente identifikatie met een der beide grootmachten. Ten aanzien van de Oost-West-verhouding houden zij zich nadrukkelijk het recht van diplomatieke vrijheid van handelen en keuze voor. Een en ander wordt geschraagd door een anti-alliantie ideologie. Volgens deze ideologie vormt het mededingen naar potentiële bondgenoten een bron van internationale conflicten en worden allianties over het algemeen anticiperend op een krachtproef gesloten. Liska merkt hierover verder op:

— Since alliances are built on shared antagonism rather than on amity, they tend to fall apart. Wat is then welcomed as an alternative to desintegration of the alliance and isolation. The fear of isolation is viewed in the anti-alliance ideology as the *reductio ad absurdum* of the rationale for alliances. In the absence of alliances, all nations would be 'isolated' and thus more amenable to universal law and its sanctions.²

Ofschoon alle zgn. derde landen in het licht van deze opvattingen de niet-aansluiting bij enig veiligheidssysteem van Oost of West als imperatief voor hun buitenlandse politiek laten gelden, vormen zij in menig opzicht een heteroog gezelschap. In hun rijen hebben zich staten met sterk uiteenlopende tradities, politieke structuren en externe oriëntaties gevoegd.

Wat dit laatste betreft: het beginsel van niet-aansluiting bij allianties blijkt zowel te kunnen samengaan met een zekere terughoudendheid op het wereldtoneel als met revolutionair engagement.

* Bij de voorbereiding van dit artikel ontvingen wij veel hulp van mej. C. P. van den Tempel en C. van der Eijk (kandidaten politicologie). Wij zijn beiden hiervoor zeer erkentelijk.

¹ Zie hierover b.v. Cecil V. Crabb, Jr., *Nations in a multipolar world*. New York, etc., 1968, i.h.b. pp. 632-651.

² George Liska, 'The "Third Party": the rationale of nonalignment', in: Laurence W. Martin, Ed. *Neutrality and nonalignments: the new states in world affairs*, New York, 1962, p. 83. Vgl. over dit vraagstuk ook Robert L. Rothstein, *Alliances and small powers*, London, 1968, vooral de hoofdstukken 2 en 3.

In verband met een en ander hebben verschillende auteurs geprobeerd bepaalde typologieën of klassifikatieschema's te konstrueren. Wij zullen er hier enkele aanhalen. De eerste is die van Lyon. Lyon onderscheidt zes typen van neutralistische politiek. Naar zijn mening kan een dergelijke politiek gevoerd worden door:

- (1) een geneutraliseerde staat,
- (2) een traditioneel neutrale staat,
- (3) een bufferstaat of een vroegere bufferstaat,
- (4) een eertijds isolationistische staat,
- (5) een 'pioneer neutralist' staat,
- (6) een 'new state neutralist'³

Ad 1 en 2 — Hedendaagse representanten van de eerste categorie zijn Oostenrijk en Laos. Deze landen hebben een status van permanente neutraliteit⁴. Traditioneel neutrale landen als Zweden en Zwitserland dragen een eigen stempel in die zin dat zij de enige staten zijn die vanaf de negentiende eeuw tot heden met succes een beleid hebben gevoerd, dat gericht is op non-participatie aan militaire bondgenootschappen, neutraliteit in tijden van oorlog en niet-gebondenheid in de Koude Oorlog.

Ad 3 — Lyon verdeelt bufferstaten ruwweg in neutralen en protektoraten. Neutrale bufferstaten ziet hij als staten zonder actieve buitenlandse politiek; een bufferprotektoraat als een staat wiens handelen naar buiten feitelijk wordt beheerst door een andere staat.⁵ Voorbeelden van bufferprotektoraten zijn de Himalayastaten Nepal, Bhoetan en Sikkim. Het geval Afghanistan kan exemplarisch genoemd worden voor de categorie neutrale bufferstaten.

Ad 4 — Een isolationistische politiek hangt in wezen van twee voorwaarden af, te weten: de hiertoe gunstige militair-strategische omstandigheden en de vastbeslotenheid van beleidsvormers op het terrein van de buitenlandse politiek om niet betrokken te raken bij internationale verwickelingen.⁶ Beide voorwaarden zijn tengevolge van toegenomen internationale interdependentie en de ontwikkelingen van de militaire technologie nauwelijks meer aanwezig. Landen als Ethiopië, Liberia, Saoedi-Arabië, Jemen en Ierland illustreren verschillende ontwikkelingswegen welke eertijds isolationisten hebben bewandeld naar het neutralisme.

Ad 5 en 6 — Op grond van hun leidende posities in de niet-gebonden wereld en op grond van de overweging dat zij een politiek hebben

³ Peter Lyon, *Neutrality*, Leicester, 1963, p. 91 (hierna geciteerd als *Lyon*).

⁴ Uiteraard kan men aanvoeren dat de Laotiaanse neutraliteitsstatus door interventie van buitenaf in feite nimmer gestalte heeft gekregen.

⁵ *Lyon*, p. 93.

⁶ *Lyon*, p. 99.

geïntroduceerd die thans algemeen als 'neutralisme' wordt beschouwd, rekent Lyon India, Joegoslavië en de Verenigde Arabische Republiek tot de 'pioneer neutralists'.⁷ Voor een juist begrip van het neutralisme der nieuwe staten dient men volgens hem onder meer hun bezorgdheid voor de nationale eenheid, het gewicht dat zij toekennen aan het lidmaatschap der Verenigde Naties en de implicaties van de economische ontwikkelingsproblematiek in ogenschouw te nemen.⁸ Terwijl Lyons typologie vooral een beeld geeft van de gevarieerde historische achtergronden van waaruit staten tot het neutralisme zijn gekomen, betreft Morgenthau in zijn klassifikatieschema de oriëntatie ten opzichte van een der machtsblokken. Hij onderscheidt vier varianten: — Neutralism may mean escapism pure and simple; it may mean political noncommitment; it may mean moral indifference. And it may mean surreptitious alignment with the Soviet bloc.⁹

Terecht heeft Crabb o.a. over Morgenthau's klassifikatie opgemerkt dat deze berust op een — overigens niet expliciet gemaakte — conceptie van een neutralistisch 'ideaal'-type welke dient als een standaard met behulp waarvan afwijkingen worden vastgesteld.¹⁰

Morgenthau is wat dit aangaat illustratief voor een vrij algemene tendens bij onderzoekers om hun eigen voorstelling van wat niet-gebondenheid zou behoren in te houden voorop te stellen en vermeende afwijkingen hiervan te etiketteren met kwalifikaties als 'zogenaamd neutralisme' of 'heimelijke verbondenheid met het Sovjetblok'.

Crabb heeft met betrekking tot het probleem van kategorisering van vormen van niet-gebondenheid en neutralisme er ook op gewezen dat deze schakeringen een functie zijn van de tijd.¹¹ Hij noemt zelf Guinee en Joegoslavië als voorbeelden van landen die in een korte tijdsspanne belangrijke wijzigingen voor wat betreft de buitenlandse oriëntatie hebben doorgemaakt. Ook ten aanzien van de bereidheid een actieve rol te spelen in het internationaal politiek proces zijn verschillen in de tijd gekonstateerd. Zo beschrijft Sayegh in het kader van de buitenlandse politiek van Nasser een ontwikkeling van passief neutralisme, via negatief neutralisme en positief neutralisme, naar messianistisch neutralisme.¹²

⁷ *Lyon*, p. 105.

⁸ *Lyon*, p. 107.

⁹ Hans J. Morgenthau, 'Critical look at the new neutralism', in *The New York Times Magazine*, 27 augustus 1961.

¹⁰ Cecil V. Crabb Jr. *The elephants and the grass*. A study of non-alignment, New York etc. 1965, p. 21 (hierna geciteerd als *Crabb*).

¹¹ *Crabb*.

¹² F. A. Sayegh, *The dynamics of neutralism in the Arab world: a symposium*, San Francisco, 1964, p. 170 en passim.

Passief neutralisme houdt dan indifferentie ten opzichte van de Koude Oorlog in, negatief neutralisme expliciete afwijzing hiervan en positief neutralisme het onderhouden van goede betrekkingen met beide machtsblokken. Aan het messianistisch neutralisme ligt volgens hem het streven ten grondslag de kloof tussen Oost en West te overbruggen en een vreedzame wereld te vestigen.

Tenslotte willen wij nog melding maken van een driedeling in niet-gebondenheid welke door Laloy is aangebracht.¹³ Deze bestaat uit: 'pure non-alignment', 'non-alignment of the aligned' en 'alignment of the non-aligned'. Zuivere niet-gebondenheid wordt gelijk gesteld met neutraliteit, zoals deze door Zwitserland is geïmplementeerd. Met niet-gebondenheid van de gebonden landen tracht Laloy de centrifugale tendenties binnen bestaande groepen aan te geven, gelijk deze zich bijvoorbeeld in het Westers bondgenootschap aftekenen. En met de uitdrukking gebondenheid van de niet-gebonden landen doelt hij vervolgens op de diverse eenheidsbewegingen in de derde wereld (Arabische Liga, Organisatie van Afrikaanse Eenheid etc.). Helaas volstaat Laloy met deze globale aanduiding; een verdergaande analyse zoekt men bij hem tevergeefs.

Uitgangspunt van dit artikel is onze mening dat geen van de bestaande klassifikaties van neutralistische of niet-gebonden landen erg bevredigend is. Ons kernbezwaar richt zich tegen het feit dat tenauwernood een poging is gedaan onderhavige landen op basis van empirische criteria te klassificeren, zoals onder andere uit de hierboven aangehaalde typologieën blijkt. Hierdoor is men of blijven steken in semantische verwarring, dan wel niet verder gekomen dan subjectieve impressionistische beeldvorming. Wij zullen dit hierna trachten te vermijden.

Aan de hand van het stemgedrag in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties willen we nagaan:

- 1 in hoeverre de onderzochte niet-gebonden landen een middenpositie innemen tussen de Verenigde Staten en zijn bondgenoten enerzijds en de Sovjet Unie en zijn bondgenoten anderzijds;
- 2 in hoeverre zij zich van stellingname onthouden dan wel zich pro of contra opstellen in Oost-West tegenstellingen;
- 3 of het mogelijk is een typologie van niet-gebonden landen te ontwikkelen door middel waarvan een duidelijker inhoud aan het begrip en aan de positie van deze landen kan worden gegeven;
- 5 of en zo ja in welke mate er een verschuiving heeft plaats gehad in de onderzochte periode.

¹³ Jean Laloy, 'Neutrality, neutralism, non-alignment', Paper uitgebracht op het zevende wereldcongres van de International Political Science Association te Brussel in september 1967, p. 3.

ACTA POLITICA

TIJDSCHRIFT
VOOR
POLITICOLOGIE

jaargang V 1969/1970 afl. 3
april 1970

G. H. Scholten	De fictie van de verantwoordelijkheid als grondslag voor democratisch bestuur (p. 237)
C. E. van der Maesen	Amsterdammers en hun politieke partijen (p. 254)
L. P. J. de Bruyn	Omvang van partij-aanhang (p. 269)
P. D. Duiker	Pensioen: loon naar werken? (p. 334)
B. J. S. Hoetjes G. H. van Es	Bibliografie 1969 (p. 346)
I. Th. M. Snellen	Literatuur (p. 355)

ACTA

TIJDSCHRIFT VOOR POLITICOLOGIE

POLITICA

REDACTIE

Prof. dr. P. R. Baehr, Drs. D. Boonstra, Drs. L. P. J. de Bruijn, Dr. N. Cramer, Drs. G. H. van Es (secretaris), Dr. L. van der Land.

Dit tijdschrift wordt uitgegeven onder auspiciën van de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek op gezag van haar commissie voor de publikatie, bestaande uit Prof. Dr. H. Daalder, Prof. Dr. H. Daudt, Prof. Dr. A. Hoogerwerf, Prof. Dr. G. Kuijpers.

BIJDRAGEN

en andere mededelingen voor de redactie zende men aan de redactie-secretaris, Drs. G. H. van Es, p.a. Instituut voor Wetenschap der Politiek, O.Z. Voorburgwal 187, Amsterdam-C (020-217878). De kopij dient persklaar te worden ingezonden, in drievoud en in machineschrift.

BOEKEN TER RECENSIE

en boekbesprekingen zende men aan de boekenredacteur, Drs. D. Boonstra, p.a. Sociaalwetenschappelijk Instituut van de Vrije Universiteit, Koningslaan 22-24, Amsterdam-Z. Terugzending van ongevraagde recensie-exemplaren kan niet plaats vinden.

ADMINISTRATIE

Voor abonnementen en advertenties richt men zich tot de uitgevers J. A. Boom en Zoon, Hoofdstraat 87, Meppel (tel. 05220/1341). Postrekening 806864.

Acta Politica verschijnt driemaandelijks. De abonnementsprijs bedraagt f 22,50 per jaar (voor instellingen f 32,50 per jaar). Een studieabonnement kost f 14,- per jaar (maximaal gedurende 7 achtereenvolgende jaren). Losse nummers f 8,-.

Advertentietarieven: 1/1 pagina f 200,-; 1/2 pagina f 120,-; 1/4 pagina f 85,-. Bewijsnummers worden à f 2,- berekend.

Indien men het abonnementsgeld gireert voor een ander gelieve men op het girostrookjes duidelijk naam en adres van de abonnee te vermelden, ter vermindering van dubbele incasso.

Wij achten het stemgedrag van een land in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties, zeker wanneer dit betrekking heeft op zogenaamde sleutelstemmingen, een valide maatstaf voor zijn diplomatieke oriëntatie.¹⁴

Weliswaar vormt genoemde oriëntatie slechts één dimensie in de totale buitenlandse oriëntatie van staten¹⁵, maar wij zijn toch van mening, dat de diplomatieke oriëntatie met betrekking tot de karakterisering van het externe politieke gedrag van overwegende betekenis is.

OPZET VAN HET ONDERZOEK

Ons onderzoek naar politiek gedrag van niet-gebonden landen strekt zich uit over de periode 1959-1965. Alleen die landen, welke onafgebroken van 1959 tot en met 1965 aan de werkzaamheden van de Verenigde Naties hebben deelgenomen, konden gezien de aard van ons onderzoek in ogenschouw worden genomen. Deze restrictie betekent dat landen, die na 1959 tot de organisatie zijn toegetreden, buiten beschouwing worden gelaten. Hierdoor konden slechts negen Afrikaanse staten in ons onderzoek opgenomen worden. Deze negen staten zijn geenszins representatief voor alle Afrikaanse staten. Zo vallen b.v. alle zgn. Brazzaville-staten, die volgens Alker en Russett in 1961 de kloof tussen Oost en West t.a.v. sommige 'issues' overbruggen¹⁶, buiten ons onderzoek. Van de landen die voor of in 1959 wel lid van de V.N. waren, zijn Syrië in verband met zijn kortstondig opgaan in de Verenigde Arabische Republiek en Indonesië wegens zijn breuk met de V.N. eind 1964 niet in het onderzoek opgenomen. De veertiende zitting van de Algemene Vergadering van de V.N. in 1959 is als eerste te onderzoeken zitting gekozen teneinde zowel Ghana als Guinea in ons onderzoek op te kunnen nemen. Immers beide landen hebben een leidende rol gespeeld in de Afrikaanse eenheidsbeweging en op bijeenkomsten van niet-gebonden landen.

¹⁴ Zie over de merites van de stemanalyse als onderzoekstechniek W. H. Mazee, 'Methodologie van positiebepaling in de Verenigde Naties door stemvergelijkend onderzoek', in *Acta Politica*, 4 (1968/69), pp. 173-176 (hierna geciteerd als *Mazee*).

¹⁵ Zie over het multidimensionale karakter van dit gedrag *Crabb*, pp. 25-38. In het kader van een door ons geleid werkcollege voor kandidaten politicologie over 'De positie van niet-gebonden landen in de Oost-West verhouding' in 1968/69 werden van een negental niet-gebonden landen ook de ideologische, economische en militaire oriëntaties onderzocht.

¹⁶ Hayward R. Alker and Bruce M. Russett, *World politics in the General Assembly*, New Haven etc., 1965, p. 124. Tot de Brazzaville-staten behoren Kameroen, Congo (Brazzaville), Gabon, Opper-Volta, Madagaskar, Dahomey, Mauretanië, Ivoorkust, Tsjaad, Niger, Senegal en de Centraal-Afrikaanse Republiek.

De onderzoeksperiode is afgesloten met de twintigste zitting (1965), omdat de 'Official Records' van latere zittingen nog niet volledig beschikbaar waren.

Om een analyse in de tijd mogelijk te maken is de onderzoeksperiode soms opgesplitst in twee delen: de periode 1959—1961 en de periode 1962—1965. Het jaar 1962 is in zekere zin op te vatten als een breekpunt in de nog korte geschiedenis van het neutralisme. De Chinese invasie in India betekent het einde van de 'geest van Bandoeng' en de Cubaanse rakettenkrisis leidt tot een nieuwe bezinning op de rol van de niet-gebonden landen bij het beslechten van grote internationale geschillen.¹⁷

Onder een *niet-gebonden* land zullen wij verder verstaan een land, dat zich niet bij verdrag bilateraal of multilateraal militair verbonden heeft met de V.S. of de S.U.¹⁸. Zowel de Afro-Aziatische landen, die zich 'non-aligned' noemen, als de traditioneel neutrale staten beschouwen dit als een wezenlijk kenmerk van hun internationale positie. Hierbij dient overigens opgemerkt te worden, dat aan het begrip 'non-alignment' een positieve inhoud gegeven wordt, die niet in deze operationele definitie tot uitdrukking komt. Het duidt n.l. op een *aktieve* stellingname t.o.v. alle belangrijke wereldvraagstukken, zonder dat het land in zijn handelen beperkt wordt door een afhankelijke positie t.o.v. een der grootmachten. Hierin verschilt het wezenlijk van het begrip 'neutraal' of 'neutralistisch'.¹⁹

Willen wij nu nagaan welke positie de verschillende 'non-aligned' en neutrale of geneutraliseerde landen innemen, dan is het vooral belangwekkend hun stellingname na te gaan in kwesties, waar de grote mogendheden tegenover elkaar staan. Juist in deze kwesties zou men een ander politiek gedrag verwachten van de 'non-aligned' landen dan van de neutrale of geneutraliseerde landen. Bovendien houdt een 'aktieve' stellingname t.a.v. wereldvraagstukken geenszins in, dat alle 'non-aligned' staten dezelfde positie innemen, zodat ook onderlinge verschillen binnen de groep van 'non-aligned' landen bij deze kwesties verwacht mogen worden.

De selectie van kwesties, waar de grote mogendheden tegenover

¹⁷ Zie Max Mark, 'The changing pattern of neutralism', Paper uitgebracht op het zevende wereldcongres van de IPSA, p. 18.

¹⁸ Zelfs het hanteren van een dergelijk formeel criterium is niet vrij van problemen. Zo kan men twisten over de al dan niet-gebonden status van Cuba. Op grond van zijn deelname aan de conferenties van niet-gebonden landen te Belgrado (1961) en Cairo (1964) beschouwen wij het als een niet-gebonden land. Het lidmaatschap van de CENVO sluit ons inziens militaire verbondenheid met de USA in. Ook de niet-gebonden status van Zuid-Afrika en Maleisië is diskutabel.

¹⁹ Vgl. speech van Krishna Menon, *U.N. General Assembly official records*, 15th session plenary, 17 oktober 1960, p. 751.

elkaar staan — de zgn. *Oost-West tegenstellingen* — kan op verschillende manieren gebeuren. Men zou bv. die stemmingen in de Algemene Vergadering van de V.N. kunnen selekteren die betrekking hebben op een Oost-West 'issue'. Terstond rijst dan de vraag: Wat is precies een Oost-West 'issue'? Mag men b.v. de Congokwestie een Oost-West issue noemen? Deze wijze van selekteren is in sterke mate subjektief, omdat geen duidelijke operationele criteria voor handen zijn. Daarom hebben wij er de voorkeur aan gegeven die stemmingen als (stemmingen over) Oost-West tegenstellingen aan te duiden, waar de V.S. en zijn bondgenoten tegengesteld stemmen aan de S.U. en zijn bondgenoten. Aangezien afwijkend stemgedrag van een gering aantal dissidente bondgenoten het karakter van een Oost-West tegenstelling niet wezenlijk aantast, hebben wij die stemmingen in de plenaire vergadering van de Algemene Vergadering in ons onderzoek opgenomen, waar tenminste tien van de veertien NATO-leden, waaronder de V.S., tegengesteld stemmen aan minimaal zes van de negen Warschaupakt-landen, waaronder de S.U.²⁰

Alle stemmingen in de plenaire vergadering, dus ook procedurele stemmingen en stemmingen over delen (paragrafen) van resoluties, die aan het bovengenoemde criterium voldoen, hebben wij in ons onderzoek opgenomen.²¹ Stemmingen in de commissies van de Algemene Vergadering hebben wij niet in het onderzoek opgenomen. De voornaamste reden hiervoor is de frekwente afwezigheid van een groot aantal — met name kleine — landen.

In appendix 1, waarop later in dit artikel nog nader wordt ingegaan, is een overzicht gegeven van de 165 stemmingen in de plenaire vergadering van de Algemene Vergadering, die voldoen aan ons criterium. Bekijken wij de verdeling van deze stemmingen over de verschillende zittingen, dan valt op, dat de 15e en 16e zitting (1960 en 1961) tezamen 62 % van alle Oost-West tegenstellingen in de onderzochte periode opleveren. Deze twee jaren worden ook buiten de V.N. gekenmerkt door een verscherping van de Oost-West tegenstelling ten gevolge van onder andere het U-2 incident, het voornemen van de S.U. op Cuba raketbases te vestigen en de geschillen rond de V.N. operaties in de Congo. Het jaar 1959 stond

²⁰ West-Duitsland is geen lid van de Verenigde Naties, zodat wij spreken over 14 i.p.v. 15 NATO-landen. Behalve de S.U. hebben ook de republieken Wit-Rusland en Oekraïne stemrecht in de Verenigde Naties. Evenmin als West-Duitsland is Oost-Duitsland lid. Het totaal aantal Warschaupakt-landen in de V.N. hebben we daarom gelijk gesteld aan 9.

²¹ Voor de argumenten hiervoor verwijzen wij naar *Mazee*, p. 179—183. Bovendien kwam het nogal eens voor dat een stemming over een paragraaf of een onderdeel van een resolutie wel aan ons criterium voldeed, maar de stemming(en) over de gehele resolutie en/of andere delen van die resolutie niet.

daarentegen in het teken van de dooi van de Koude Oorlog, zoals onder andere blijkt uit het Amerikaans-Russisch toeverleg in Camp David. Ook vanaf eind 1962 treedt er weer een zekere ontspanning in. De verdeling van de Oost-West stemmen in de Algemene Vergadering over de zittingen komt geheel met deze golfbeweging overeen. Het is echter — met name vanaf 1962 — niet uitgesloten dat het aantal Oost-West stemmen afgenomen is, omdat een aantal Oost-West conflicten niet in de algemene vergadering van de V.N. aan de orde zijn gesteld²² en omdat er een herwaardering van de rol van de Veiligheidsraad heeft plaatsgevonden inzake kwesties van internationale vrede en veiligheid.²³

Mokken heeft op grond van enkele eenvoudige assumpties een bepaalde benadering van stemanalyse ontwikkeld, vanwaaruit vele analytische methoden van stemvergelijking kunnen worden afgeleid.²⁴ Hierin speelt een afstandsmaat (d) een rol, die wij hebben gebruikt ter bepaling van de positie van niet-gebonden landen tussen de V.S. en de S.U. bij (stemmen over) Oost-West tegenstellingen. Deze afstandsmaat heeft zekere voordelen boven andere methoden of indices en kan als volgt worden weergegeven.

Bekijken wij een stemming ('roll call') in de Algemene Vergadering van de V.N. dan kan een land voor of tegen een voorstel stemmen, zich van stemming onthouden of in het geheel niet aan de stemming deelnemen ('present but not voting' of afwezigheid).

Uit de afgeleide afstandsfunctie volgt dat aan de stemalternatieven de volgende numerieke waarden kunnen worden toegekend:

$a_i = 1 \leftrightarrow$ land a stemt voor voorstel i

$a_i = 0 \leftrightarrow$ land a onthoudt zich van stemming, is afwezig of i 'present but not voting' bij voorstel i

$a_i = -1 \leftrightarrow$ land a stemt tegen voorstel i

Er wordt in deze functie geen onderscheid gemaakt tussen onthouding, afwezigheid en 'present but not voting'²⁵

De afstand tussen land a en land b t.a.v. voorstel i kan nu als volgt gedefinieerd worden:

$$d(a_i, b_i) = |a_i - b_i|$$

M.a.w. stemt land a voor (1) en land b tegen (-1), dan is hun afstand

²² De kwestie Vietnam b.v. is nooit op de agenda van de Algemene Vergadering van de V.N. geplaatst. In verband met de financiële crisis van de V.N. t.g.v. de vredesoperaties zijn in 1964 (19e zitting) zelfs in het geheel geen stemmen gehouden.

²³ G. J. H. C. Kramer, *De unanimiteit der grote mogendheden en het veto in de veiligheidsraad*. Niet gepubliceerde scriptie, Instituut voor Wetenschap der Politiek, Universiteit van Amsterdam, 1969, p. 50-51.

²⁴ Een publikatie wordt door R. J. Mokken voorbereid.

²⁵ Mokken (zie noot 24).

gelijk aan 2. Onthoudt b zich daarentegen dan is hun afstand gelijk aan 1. Stemmen a en b gelijk, dan is hun afstand gelijk aan 0. Hebben wij met meer dan één voorstel (stemming) te maken — stel: k stemmen — dan kan de afstand tussen land a en land b over deze k stemmen als volgt gedefinieerd worden:²⁶

$$d(a, b) = \sum_{i=1}^k |a_i - b_i| = \sum_{i=1}^k d(a_i, b_i)$$

met andere woorden: wij tellen de afstanden tussen a en b voor elke stemming bij elkaar op. De maximale afstand tussen twee landen, gemeten met deze maat, is afhankelijk van het totaal aantal stemmen dat in het onderzoek opgenomen wordt. Vindt men dit onwenselijk, dan kan men deze afstandsmaat normeren tussen 0 en 1 door te delen door de maximale afstand die mogelijk is over deze k stemmen, in casu 2k. Dit leidt tot de volgende genormeerde afstand (d^*) tussen land a en land b over k stemmen:

$$d^*(a, b) = \frac{d(a, b)}{d_{\max}} = \frac{\sum_{i=1}^k |a_i - b_i|}{2k} \quad 0 \leq d^*(a, b) \leq 1$$

De genormeerde afstand d^* blijkt een eenvoudige relatie te hebben tot de 'index of agreement' van Lijphart,²⁷ mits men daarin afwezigheid niet buiten beschouwing laat, maar opvat als een onthouding:

$$d^* = 1 - \frac{IA}{100} \quad \text{ofwel:}$$

$$IA = 100 - 100 d^*$$

²⁶ \vec{a} en \vec{b} duiden de stemvectoren aan van de landen a en b.

²⁷ Arend Lijphart, 'The analysis of bloc voting in the General Assembly. A critique and a proposal', in *American Political Science Review*, 57 (1963), p. 910.

Deze *index of agreement* wordt ook gebruikt door Baehr: P. R. Baehr, 'De Verenigde Staten en problemen van nationale zelfbeschikking: stemvergelijking in de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties', in *Acta Politica*, 1 (1965/66), p. 237 e.v. (hierna geciteerd als Baehr, *Verenigde Staten*) en P. R. Baehr, 'Positiebepaling in de Verenigde Naties. Stemvergelijkingen in de achttiende Algemene Vergadering (1963)' in *Acta Politica*, 3 (1967/68), p. 136 e.v. (hierna geciteerd als Baehr, *Positiebepaling*); Mazee, p. 191 e.v.; Keohane: Robert Owen Keohane, 'Political influence in the General Assembly', in Robert W. Gregg and Michael Barkum, Eds., *The United Nations system and its functions*. Selected readings. Princeton etc., 1968, p. 20 e.v. (hierna geciteerd als Keohane).

Een positieve lineaire transformatie van de *index of agreement* van Lijphart wordt gebruikt door Rowe: Edward T. Rowe, 'The emerging anti-colonial consensus in the United Nations', in: *Journal of Conflict Resolution*, 8 (1964) p. 211 e.v.

AFSTANDSBEPALING T.O.V. DE V.S. EN DE S.U.

In tabel 1 is de afstand (d) en de genormeerde afstand (d*) t.o.v. de S.U. en de V.S. over alle Oost-West stemmingen berekend van de 30 niet-gebonden landen, die in ons onderzoek zijn opgenomen. Aangezien in ons onderzoek alleen de stemmingen zijn opgenomen waar de V.S. en de S.U. tegengesteld aan elkaar stemmen, is de afstand van een niet-gebonden land t.o.v. de V.S. over deze 165 stemmingen gelijk aan de maximale afstand ($2 \times 165 = 330$) minus de afstand van dat land t.o.v. de S.U. Om dezelfde reden is de genormeerde afstand van een niet-gebonden land t.o.v. de V.S. gelijk aan de maximale waarde daarvan (1) minus de genormeerde afstand van dat land t.o.v. de S.U.

Tabel 1, afstand (d) en genormeerde afstand (d*) van niet-gebonden landen t.o.v. de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten 1959-1965a

rang-nummer		V.S.		S.U.	
		d	d*	d	d*
1	Cuba	301	.91	29	.09
2	Joegoslavië	280	.85	50	.15
3	Guinea	279	.85	51	.15
4	V.A.R.	268	.81	62	.19
5	Irak	266	.81	64	.19
6	Marokko	263	.80	67	.20
7	Afghanistan	254	.77	76	.23
8	Jemen	250	.76	80	.24
9	Ghana	245	.74	85	.26
10	Soedan	242	.73	88	.27
11	Ethiopië	228	.69	102	.31
12	Saoedi-Arabië	227	.69	103	.31
13	Libië	218	.66	112	.34
14	Ceylon	215	.65	115	.35
15	India	215	.65	115	.35
16	Cambodja	212	.64	118	.36
17	Nepal	210	.64	120	.36
18	Birma	203	.62	127	.38
19	Tunesië	194	.59	136	.41
20	Jordanië	193	.58	137	.42
21	Libanon	186	.56	144	.44
22	Liberia	145	.44	185	.56
23	Laos	124	.38	206	.62
24	Maleisië	109	.33	221	.67
25	Finland	103	.31	227	.69
26	Israël	73	.22	257	.78
27	Zweden	58	.18	272	.82
28	Oostenrijk	51	.15	279	.85
29	Ierland	50	.15	280	.85
30	Zuid-Afrika	42	.13	288	.87

$${}^a N = 165 \quad d_{\max} = 2 \times 165 = 330 \quad 0 \leq d^* \leq 1$$

$$d_{VS} = 330 - d_{SU} \quad d^*_{VS} = 1 - d^*_{SU}$$

Eènentwintig niet gebonden landen hebben een kleinere (genormeerde) afstand t.o.v. de S.U. dan t.o.v. de V.S. Van de negen niet-gebonden landen die een kleinere genormeerde afstand dan .50 hebben t.o.v. de V.S. behoren er slechts drie tot de zgn. Derde Wereld-landen: Liberia, het in 1962 geneutraliseerde Laos en Maleisië, dat sterke banden — waaronder militaire — met Engeland heeft. De overige landen zijn relatief sterk geïndustrialiseerd en kunnen tot de rijke landen gerekend worden. Zweden en Ierland, die zichzelf neutraal noemen, en Oostenrijk, dat zichzelf verplicht heeft tot neutraliteit, hebben genormeerde afstanden t.o.v. de S.U. die groter zijn dan .80

Voor de interpretatie van deze en volgende tabellen is het van belang rekening te houden met de aard van de gegevens. De afstandsmaat geeft slechts de positie van een land t.o.v. een ander land aan. De oorzaken of redenen, waarom een land een dergelijke positie inneemt, zijn niet uit het materiaal af te leiden.²⁸

Zo mag niet zonder meer gesteld worden dat vrijwel alle onderzochte 'non-aligned' staten een pro-Russische koers volgen. Men zou dan aannemen, dat het stemgedrag van de S.U. reeds vastligt en dat deze landen hun stemgedrag daaraan min of meer aanpassen. Het omgekeerde zou even waar kunnen zijn, zeker als het stemmingen betreft over onderwerpen waar geen direct sovjet-belang aanwezig is. Uit de lage afstand mag men om dezelfde reden evenmin afleiden dat er sprake is van gemeenschappelijke beleidsbepaling van deze landen.²⁹ Verder hoeft een vrijwel gelijke afstand van twee niet-gebonden landen niet te betekenen dat hun onderlinge afstand zeer gering is.³⁰

De wijze waarop leiders van 'non-aligned' staten 'non-alignment' definiëren, nl. als een *aktieve onafhankelijke* stellingname, houdt niet in, dat men van 'non-aligned' staten een gelijke afstand tot de V.S. en de S.U. mag verwachten. Een geringe afstand t.o.v. de V.S. of de S.U. hoeft daarom niet te impliceren, dat deze landen niet meer als 'non-

²⁸ Vgl. Baehr, *Verenigde Staten*, p. 249; Baehr, *Positiebepaling*, p. 147-148; Mazee, p. 175-176 en p. 190.

²⁹ In het reeds eerder genoemde werkcollege bleek, dat de negen onderzochte niet-gebonden landen (Cuba, Joegoslavië, V.A.R., Ghana, India, Birma, Tunesië, Zweden, Oostenrijk) vrijwel geen resoluties indienden, die mede door de S.U. en haar bondgenoten of door de V.S. en haar bondgenoten ondertekend zijn. Het gemeenschappelijk indienen van resoluties werd als indikator gebruikt voor gemeenschappelijke beleidsbepaling in de V.N.

³⁰ Mokken (zie noot 24). Het ligt in de bedoeling in een volgend artikel de onderlinge afstanden tussen de niet-gebonden landen te analyseren. Hierin zal tevens de gemeenschappelijke beleidsbepaling aan de hand van de gemeenschappelijk ingediende resoluties geanalyseerd worden.

aligned' beschouwd mogen worden. Men mag deze gevolgtrekking slechts maken, als uit ander materiaal blijkt dat hun stellingname niet onafhankelijk geschiedt. Men mag ons inziens van de neutrale staten en zeker van de geneutraliseerde staten deze gelijke afstand tot de V.S. en de S.U. wel verwachten, omdat met het begrip neutraliteit onpartijdigheid geassocieerd wordt.

In tabel 2 is de genormeerde afstand van de niet-gebonden landen met de V.S. en de S.U. gegeven voor de periode 1959-1961 en 1962-1965. Ondanks de zeer hoge produkt-moment correlatie (.9) en rang-correlatie (.68) tussen de afstanden in de eerste periode en die in de tweede periode, is de positie van een aantal landen aanzienlijk veranderd.

De toch al geringe afstand van Finland t.o.v. de V.S. in de eerste periode (.37) is in de tweede periode nog aanzienlijk kleiner geworden (.18). Ditzelfde geldt voor Zweden (.21 versus .09). De toenemende belangenovereenkomst van de Arabische staten met de S.U. tekent zich vooral af in de positiebepaling van Jordanië, dat in de eerste periode een (genormeerde) afstand met de V.S. heeft van .53 en in tweede periode van .72.

De meest opmerkelijke verschuiving heeft echter plaatsgevonden bij de Aziatische landen, die in ons onderzoek zijn opgenomen: met uitzondering van Maleisië en Afghanistan is er bij alle onderzochte landen in Azië (met uitsluiting van het Nabije Oosten) een tendens waar te nemen zich op een gelijke afstand op te stellen t.o.v. de V.S. en de S.U. India heeft in de periode 1962-1965 een afstand van .46 t.o.v. de V.S. tegen .73 in de periode 1959-1961. Bij Ceylon en Nepal (.71 resp. .68 in de eerste periode en .51 resp. .54 in de tweede periode) is deze zelfde verandering van positie waar te nemen. Bij Laos zien wij hetzelfde gebeuren maar vanuit een tegengestelde richting: in de periode 1959-1961 stond Laos dicht bij de V.S. (.31) dan bij de S.U. (.69), terwijl in de tweede periode Laos eveneens een middenpositie inneemt (.53 t.o.v. de V.S.). Bij Cambodja en Birma, die tussen 1959 en 1961 reeds relatief een middenpositie innamen, zien wij in zeer zwakke vorm hetzelfde verschijnsel.

Wij hebben hierboven opgemerkt dat een aantal Aziatische staten in de periode 1962-1965 een middenpositie inneemt tussen de V.S. en de S.U. De vraag is nu wat wij onder een middenpositie moeten verstaan. We zouden kunnen stellen, dat een land dan en slechts dan een middenpositie inneemt als zijn afstand tot de V.S. precies gelijk is aan die tot de S.U., met andere woorden als het zowel tot de V.S. als tot de S.U. een genormeerde afstand heeft van .50. Het is vrij eenvoudig aan te tonen, dat dit slechts het geval is, als het land precies evenveel met de V.S. meestemt als met de S.U. Het aantal

Tabel 2, genormeerde afstand (d^*) van niet-gebonden landen t.o.v. de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten, periode 1959-1961 en periode 1962-1965

	periode 1959-1961 ^a		periode 1962-1965 ^b	
	d^* V.S.	d^* S.U.	d^* V.S.	d^* S.U.
Cuba	.90	.10	.95	.05
Guinea	.87	.13	.78	.22
Joegoslavië	.85	.15	.85	.15
Marokko	.82	.18	.73	.27
Irak	.81	.19	.79	.21
V.A.R.	.81	.19	.82	.18
Jemen	.78	.22	.70	.30
Afghanistan	.78	.22	.75	.25
Ghana	.74	.26	.74	.26
India	.73	.27	.46	.54
Ceylon	.71	.29	.51	.49
Soedan	.71	.29	.79	.21
Ethiopië	.70	.30	.67	.33
Saoedi-Arabië	.68	.32	.70	.30
Nepal	.68	.32	.54	.46
Libië	.66	.34	.66	.34
Cambodja	.65	.35	.62	.38
Birma	.63	.37	.58	.42
Tunesië	.56	.44	.65	.35
Libanon	.55	.45	.59	.41
Jordanië	.53	.47	.72	.28
Liberia	.42	.58	.48	.52
Finland	.37	.63	.18	.82
Maleisië	.35	.65	.27	.73
Laos	.31	.69	.53	.47
Zweden	.21	.79	.09	.91
Ierland	.20	.80	.03	.97
Israël	.19	.81	.28	.73
Oostenrijk	.18	.82	.10	.90
Zuid-Afrika	.14	.86	.10	.90

a) N = 117

b) N = 48

De produkt-moment correlatie tussen de afstanden in de eerste periode en die in de tweede periode bedraagt: $r = .906$.

Kendall's rangcorrelatie: $\tau = .6813$.

keren, dat het land zich van stemming onthoudt, speelt hierbij geen rol. Onthouding bij een stemming impliceert immers een middenpositie, omdat dan zowel de afstand t.o.v. de V.S. als die t.o.v. de S.U. gelijk is aan één.

Terecht kunnen wij ons echter afvragen of ook niet een land met bv. een afstand van .46 t.o.v. de V.S., zoals India in de tweede periode (tabel 2), een middenpositie inneemt tussen de grote mogendheden. In onze typologie gaan wij daarom uit van een ruimer begrip:

equidistantie. In appendix 2 geven wij aan hoe wij met behulp van een toevalsmodel komen tot een klassifikatie van niet-gebonden landen, waarbij wij drie klassen of categorieën onderscheiden, nl. co-westers, equidistant en co-sovjet.³¹

Waarop is deze klassifikatie gebaseerd? Landen, die zich midden tussen de V.S. en de S.U. opstellen, zullen *ongeveer* evenveel met de V.S. meestemmen als met de S.U., indien zij zich niet onthouden van stemming. Wij kunnen nu voor *die stemmingen, waarbij het niet-gebonden land zich niet onthoudt (of afwezig is)* toetsen of het aantal stemmingen, waarbij het met de V.S. meestemt, significant afwijkt van het aantal stemmingen, waarbij het met de S.U. meestemt. Wij hebben hier te maken met een binomiale verdeling, die voor een groot aantal stemmingen ($n > 10$) benaderd mag worden met de normale verdeling (Z-score).

Wij zullen nu landen, die significant meer met de V.S. meestemmen dan met de S.U. als *co-westers* klassificeren. *Equidistant* zijn die landen, die niet significant meer met de S.U. of met de V.S. meestemmen, en *co-sovjet* zijn de landen, die significant meer met de S.U. meestemmen dan met de V.S. ($\alpha \leq .01$, $Z \geq 2,576$).

Voor deze klassifikatie kijken wij dus alleen naar die stemmingen, waarbij het land zich niet onthoudt. Onthoudt een land zich vrij regelmatig bij stemmingen, dan beïnvloedt dit de toetsing van equidistantie alleen in die zin, dat het aantal stemmingen, waarover getoetst wordt, afneemt. Dit houdt in dat een land zich een relatief grotere afwijking naar een van de grote mogendheden kan veroorloven, alvorens een significante Z-score te krijgen. Wij zullen overigens in de volgende paragraaf nog terugkomen op deze onthoudingen en de landen op basis daarvan verder onderscheiden.

Er zij nogmaals op gewezen, dat de termen 'co-westers', 'co-sovjet' en 'meestemmen met' niet hoeven te betekenen dat de niet-gebonden landen hun stemgedrag aanpassen aan dat van de grote mogendheden, of dat zij niet onafhankelijk hun positie bepalen.

In tabel 3 is van elk niet-gebonden land de verhouding gegeven tussen het aantal gelijke stemmen met de V.S. en het aantal gelijke stemmen met de S.U. Verder is van elk land zijn Z-score gegeven, op basis waarvan de landen zijn geordend en ingedeeld in een van de bovengenoemde categorieën.

³¹ De typologie die hier ontwikkeld wordt en de wiskundige afleidingen zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op R. J. Mokken en F. N. Stokman, *Voorstel voor een typologie van niet-gebonden landen op basis van hun stemgedrag in de UNO*. Stencil, Instituut voor Wetenschap der Politiek, Universiteit van Amsterdam, 1968, (hierna aangeduid als *Mokken en Stokman*).

Tabel 3, niet-gebonden landen en procentueel aantal gelijke stemmen met de Verenigde Staten, resp. de Sovjet-Unie, 1959-1965^a

	niet-gebonden landen	percentage gelijke stemmen met V.S.	percentage gelijke stemmen met S.U.	totaal		
				%	N	Z-score
	Cuba	3	97	100%(146)	11,173	
	Joegoslavië	6	94	100%(131)	9,96	
	Guinea	7	93	100%(132)	9,835	
C	V.A.R.	4	96	100%(113)	9,595	
O	Irak	7	93	100%(117)	9,245	
	Marokko	6	94	100%(112)	9,166	
S	Jemen	5	95	100%(95)	8,618	
O	Afghanistan	8	92	100%(107)	8,507	
V	Soedan	14	86	100%(107)	7,347	
J	Ghana	17	83	100%(122)	7,152	
E	Saoedi-Arabië	14	86	100%(86)	6,578	
T	Ethiopië	22	78	100%(111)	5,885	
	Cambodja	20	80	100%(79)	5,176	
	Libië	25	75	100%(105)	5,075	
	Ceylon	28	72	100%(116)	4,55	
	India	30	70	100%(122)	4,436	
	Nepal	29	71	100%(107)	4,254	
	Birma	31	69	100%(102)	3,664	
	Tunesië	36	64	100%(103)	2,759	
	Jordanië	37	63	100%(108)	2,598	
EQUI-DISTANT	Libanon	39	61	100%(99)	2,01	
	Liberia	59	41	100%(116)	1,764	
C	Laos	81	19	100%(67)	4,887	
O	Maleisië	74	26	100%(118)	5,063	
	Finland	80	20	100%(102)	6,04	
W	Israël	93	7	100%(106)	8,839	
E	Zweden	88	12	100%(141)	8,927	
S	Ierland	89	11	100%(149)	9,339	
T	Oostenrijk	99	1	100%(116)	10,492	
E	Zuid-Afrika	98	2	100%(127)	10,826	
R						
S						

a) N max = 165

Uit deze tabel blijkt dat slechts twee landen als equidistant geklassificeerd kunnen worden, n.l. Libanon en Liberia. Van de onderzochte ontwikkelingslanden zijn alleen Laos en Maleisië co-westers. Alle neutrale en geneutraliseerde landen zijn eveneens co-westers.

Bekijken wij de perioden 1959—1961 (tabel 4) en 1962—1965 (tabel 5) apart, dan zien wij dat het aantal niet-gebonden landen, dat equidistant is, in de periode 1962—1965 aanzienlijk groter is dan in de periode 1959—1961.

Tabel 4, niet-gebonden landen en procentueel aantal gelijke stemmen met de Verenigde Staten, resp. de Sovjet-Unie, 1959—1961a

	niet-gebonden landen	percentage gelijke stemmen met V.S.	percentage gelijke stemmen met S.U.	totaal		
				%	N	Z-score
	Cuba	5	95	100%	(103)	9,065
	Guinea	5	95	100%	(97)	8,732
	Joegoslavië	6	94	100%	(93)	8,296
C	Marokko	5	95	100%	(84)	8,183
O	V.A.R.	6	94	100%	(82)	7,841
	Irak	7	93	100%	(85)	7,81
S	Jemen	5	95	100%	(74)	7,556
O	Afghanistan	5	95	100%	(73)	7,491
V	Ghana	17	83	100%	(87)	6,004
J	India	19	81	100%	(86)	5,715
E	Soedan	18	82	100%	(77)	5,47
T	Saoedi-Arabië	15	85	100%	(61)	5,378
	Ethiopië	21	79	100%	(81)	5,111
	Ceylon	23	77	100%	(91)	5,032
	Cambodja	19	81	100%	(57)	4,503
	Nepal	24	76	100%	(79)	4,500
	Libië	24	76	100%	(72)	4,361
	Birma	31	69	100%	(80)	3,242
EQUI-DISTANT	Tunesië	40	60	100%	(75)	1,617
	Libanon	41	59	100%	(70)	1,315
	Jordanië	45	55	100%	(73)	0,702
	Liberia	61	39	100%	(82)	1,877
	Maleisië	70	30	100%	(86)	3,558
C	Finland	72	28	100%	(69)	3,612
O	Laos	92	8	100%	(52)	5,963
	Zweden	84	16	100%	(100)	6,700
W	Ierland	84	16	100%	(104)	6,766
E	Israël	97	3	100%	(75)	8,083
S	Oostenrijk	99	1	100%	(78)	8,492
T	Zuid-Afrika	99	1	100%	(87)	9,006
E						
R						
S						

a) N max = 117

Tabel 5, niet-gebonden landen en procentueel aantal gelijke stemmen met de Verenigde Staten, resp. de Sovjet-Unie, 1962—1965a

	niet-gebonden landen	percentage gelijke stemmen met V.S.	percentage gelijke stemmen met S.U.	totaal		
				%	N	Z-score
C	Cuba	0	100	100%	(43)	6,405
O	V.A.R.	0	100	100%	(41)	6,247
	Joegoslavië	5	95	100%	(38)	5,353
S	Soedan	3	97	100%	(30)	4,93
O	Irak	6	94	100%	(32)	4,773
V	Guinea	11	89	100%	(35)	4,395
J	Marokko	11	89	100%	(28)	3,969
E	Afghanistan	15	85	100%	(34)	3,945
T	Jemen	5	95	100%	(21)	3,928
	Ghana	17	83	100%	(35)	3,719
	Saoedi-Arabië	12	88	100%	(25)	3,6
	Jordanië	20	80	100%	(35)	3,381
	Ethiopië	23	77	100%	(30)	2,739
EQUI-DISTANT	Tunesië	25	75	100%	(28)	2,457
	Libië	27	73	100%	(33)	2,437
	Cambodja	23	77	100%	(22)	2,345
	Birma	32	68	100%	(22)	1,492
	Libanon	34	66	100%	(29)	1,486
	Nepal	43	57	100%	(28)	0,567
	Laos	40	60	100%	(15)	0,516
	Ceylon	48	52	100%	(25)	0
	Liberia	53	47	100%	(34)	0,172
	India	56	44	100%	(36)	0,5
C	Israël	84	16	100%	(31)	3,592
O	Maleisië	84	16	100%	(32)	3,712
	Finland	97	3	100%	(33)	5,222
W	Zuid-Afrika	98	3	100%	(40)	5,850
E	Zweden	98	2	100%	(41)	5,935
S	Oostenrijk	100	0	100%	(38)	6,002
T	Ierland	100	0	100%	(45)	6,559
E						
R						
S						

a) N max = 48

Hiervoor zijn twee elkaar aanvullende verklaringen te geven. Doordat het aantal Oost-West stemmingen in de tweede periode aanzienlijk kleiner is dan in de eerste periode is er een relatief grotere afwijking van de nulhypothese nodig om tot een significante Z-score te komen.

Dit verklaart mede, waarom bv. Tunesië, dat zowel in de eerste als in de tweede periode equidistant is, over alle stemmingen genomen co-sovjet niet-gebonden is. Men kan dit als een bezwaar aanvoelen, maar deze procedure lijkt ons toch te prefereren boven het hanteren van een vaste procentuele verhouding (bv. 25%—75%) als criterium voor de indeling in de verschillende categorieën. Naarmate het aantal Oost-West stemmingen groter is, kunnen afwijkingen van de nulhypothese (equidistantie) met een grotere precisie gemeten worden, hetgeen ons inziens in de klassegrenzen tot uitdrukking moet komen. Nemen wij het aantal Oost-West stemmingen als een indikator voor de scherpte van de tegenstelling, dan geeft dit nog een extra argument om de Z-score als basis voor de klassegrenzen te nemen: naarmate de tegenstelling groter is, telt een kleine afwijking naar de tegenpartij vermoedelijk zwaarder. Bovendien lijkt het juist een land, dat zich veel van stemming onthoudt, relatief grotere afwijking van equidistantie toe te staan bij de stemmingen, waar het voor of tegen stemt, dan een land dat zich minder onthoudt van stemming. Zo zien wij in tabel 5 dat Cambodja in de tweede periode relatief evenveel met de V.S. meestemt als Ethiopië (23 %), maar dat Cambodja t.g.v. het grote aantal onthoudingen equidistant is en Ethiopië co-sovjet. Een tweede verklaring voor het relatief grote aantal equidistante landen in de periode 1962—1965 ligt in de veranderde opstelling van een groot aantal Aziatische staten, nl. India, Ceylon, Laos, Birma en in mindere mate Cambodja. De veranderde positie van Birma is op het eerste oog niet uit tabel 4 en 5 af te leiden: tussen 1959 en 1961 stemt het bij 31 % van de stemmingen, waar het zich niet onthoudt, mee met de V.S. en in de periode 1962—1965 bij 32 % van de stemmingen. De veranderde positie van Birma ligt dan ook niet in deze verhouding, maar in het aantal malen, dat het zich van stemming onthoudt: in 1959—1961 stemt het bij 80 van de 117 stemmingen voor of tegen, tussen 1962 en 1965 bij slechts 22 van de 48 stemmingen. Mede hierdoor komt Birma in de tweede periode in de categorie van de equidistante niet-gebonden landen.

AKTIEF EN PASSIEF NIET-GEBONDEN LANDEN

Zoals wij bij Birma gezien hebben, beïnvloedt het aantal onthoudingen de toetsing op equidistantie, doordat een relatief grotere afwijking naar een der grote mogendheden nodig is om een significante Z-score te krijgen. Wij kunnen ons echter afvragen of wij hiermede voldoende gewicht hechten aan het fenomeen onthouding. Tot nu toe kunnen wij bv. een land, dat vrijwel altijd voor of tegen een voorstel stemt en ongeveer evenveel met de V.S. meestemt als met de S.U. niet onderscheiden van een land dat zich vrijwel steeds van stemming

onthoudt. Beide landen komen immers in de categorie equidistant, ondanks het feit dat er sprake is van fundamenteel verschillend stemgedrag. Onthoudingen zijn des te interessanter gezien de nadruk van leiders van 'non-aligned' staten op een *aktieve* onafhankelijke positiebepaling, waarmee zij zich afzetten tegen het etiket 'neutraal'.³²

Op grond van deze overwegingen hebben wij in tabel 6 de niet-gebonden landen geordend op basis van het aantal onthoudingen en ingedeeld in twee categorieën: *passief* en *aktief* niet-gebonden landen. Onder een passief niet-gebonden land zullen wij een land verstaan, dat zich significant vaker onthoudt ($\alpha \leq 0,01$; links eenzijdig toetsend) dan het gemiddeld aantal onthoudingen bij deze stemmingen van alle lidstaten, die tussen 1959 en 1965 onafgebroken aan het werk van de V.N. hebben deelgenomen, met uitzondering van de Warschaupakt-landen en de NAVO-landen.³³

Het gemiddeld aantal onthoudingen bij deze 165 stemmingen bleek 46,21 te zijn. De nulhypothese is dus gelijk aan:

$$H_0 : P(\bar{x} = 0) = \frac{46,21}{165} = .28$$

Evenals bij de toetsing naar equidistantie hebben wij hier te maken met een binomiale verdeling, die voor dit grote aantal stemmingen benaderd mag worden met de normale verdeling.³⁴

Door het gemiddeld aantal onthoudingen als nulhypothese te nemen, toetsen wij het gedrag van deze landen aan een duidelijk empirisch criterium, hetgeen ons inziens te prefereren is boven een arbitrair vast te stellen percentage, bv. 50 % dat Shay neemt ter onderscheiding van negatief en positief niet-gebonden landen.³⁵

Uit tabel 6 blijkt dat acht niet-gebonden landen als passief niet-gebonden geklassificeerd kunnen worden. Tot deze acht behoren het geneutraliseerde Laos, het neutrale Finland, Cambodja, Birma en vier 'gematigde' Arabische staten.

In tabel 7 en 8 is de onderzoeksperiode weer opgesplitst in de twee subperioden 1959—1961 en 1962—1965. In beide perioden vallen

³² Zie voetnoot 19.

³³ Gezien ons criterium voor de selectie van deze stemmingen (10 NAVO-landen stemmen tegengesteld aan 6 Warschaupakt-landen) moeten de NAVO- en de Warschaupakt-landen buiten de berekening van het gemiddeld aantal onthoudingen worden gehouden, omdat zij anders dit gemiddelde kunstmatig verlagen.

³⁴ Deze benadering is niet zo zuiver als bij de toetsing naar equidistantie, omdat P_0 niet gelijk is aan .5

³⁵ Theodore L. Shay, 'Nonalignment Si, Neutralism No', in: *The Review of Politics*, 30 (1968), p. 232 en 233 (hierna geciteerd als *Shay*).

zes landen in de categorie van passief niet-gebonden landen.³⁶ In de tweede periode hebben Jemen, Birma en Ceylon de plaats ingenomen van Finland, Libanon en Libië.

Tabel 6, niet-gebonden landen en procentueel aantal stemmingen, waarbij zij zich hebben onthouden of afwezig zijn geweest, 1962-1965^a

niet-gebonden landen	percentage voor of tegen	percentage onthouding of afwezig	
Laos	41	59	passief niet-gebonden
Cambodja	48	52	
Saoedi-Arabië	52	48	
Jemen	58	42	
Libanon	60	40	
Birma	62	38	
Finland	62	38	actief niet-gebonden
Tunesië	62	38	
Libië	64	36	
Israël	64	36	
Afghanistan	65	35	
Nepal	65	35	
Soedan	65	35	
Jordanië	65	35	
Ethiopië	67	33	
Marokko	68	32	
V.A.R.	68	32	
Oostenrijk	70	30	
Ceylon	70	30	
Liberia	70	30	
Irak	71	29	
Maleisië	71	29	
Ghana	74	26	
India	74	26	
Zuid-Afrika	77	23	
Joegoslavië	79	21	
Guinea	80	20	
Zweden	85	15	
Cuba	88	12	
Ierland	90	10	

$p_0 = .28$ $np_0 = 46.21$ a) N = 165

³⁶ Vanwege het kleinere aantal stemmingen is evenals bij de toetsing naar equidistantie een relatief grotere afwijking van de nulhypothese nodig om een significante Z-score te bereiken. Zo valt Tunesië zowel in de periode 1959-1961 als 1962-1965 in de categorie van de actief niet-gebonden landen, maar over 1959-1965 genomen in de categorie passief niet-gebonden landen. Het zou mogelijk geweest zijn de overschrijdingskans (α) af te laten hangen van het aantal stemmingen dat in het onderzoek wordt opgenomen. Men kan immers deze overschrijdingskans zo kiezen, dat het effect van een groter of kleiner aantal stemmingen wordt gecompenseerd. In het kader van deze verkennende analyse leek ons dit te gecompliceerd, hoewel het probleem wiskundig oplosbaar is.

Tabel 7, niet-gebonden landen en procentueel aantal stemmingen, waarbij zij zich hebben onthouden of afwezig zijn geweest, 1959-1965^a

niet-gebonden landen	percentage voor of tegen	percentage onthouding of afwezig	
Laos	44	56	passief niet-gebonden
Cambodja	49	51	
Saoedi-Arabië	52	48	
Finland	59	41	
Libanon	60	40	
Libië	61	39	
Afghanistan	62	38	actief niet-gebonden
Jordanië	62	38	
Jemen	63	37	
Israël	64	36	
Tunesië	64	36	
Soedan	66	34	
Oostenrijk	67	33	
Nepal	67	33	
Birma	68	32	
Ethiopië	69	31	
Liberia	70	30	
V.A.R.	70	30	
Marokko	72	28	
Irak	73	27	
India	73	27	
Maleisië	73	27	
Ghana	74	26	
Zuid-Afrika	74	26	
Ceylon	78	22	
Joegoslavië	79	21	
Guinea	83	17	
Zweden	85	15	
Cuba	88	12	
Ierland	89	11	

$p_0 = .28$ $np_0 = 32,76$ a) N = 117

Tabel 8, niet-gebonden landen en procentueel aantal stemmingen, waarbij zij zich hebben onthouden of afwezig zijn geweest, 1962-1965a

niet-gebonden landen	percentage voor of tegen	percentage onthouding of afwezig	
Laos	31	69	passief niet-gebonden
Jemen	44	56	
Birma	46	54	
Cambodja	46	54	
Ceylon	52	48	
Saoedi-Arabië	52	48	
Marokko	58	42	aktief niet-gebonden
Nepal	58	42	
Tunesië	58	42	
Libanon	60	40	
Ethiopië	62	38	
Soedan	62	38	
Israël	65	35	
V.A.R.	65	35	
Irak	67	33	
Maleisië	67	33	
Finland	69	31	
Libië	69	31	
Afghanistan	71	29	
Liberia	71	29	
Ghana	73	27	
Guinea	73	27	
Jordanië	73	27	
India	75	25	
Oostenrijk	79	21	
Joegoslavië	79	21	
Zuid-Afrika	83	17	
Zweden	85	15	
Cuba	90	10	
Ierland	94	6	

$p_0 = .28$ $np_0 = 13,44$ a) $N = 48$

TIPOLOGIE VAN NIET-GEBONDEN LANDEN

Tot nu toe hebben wij twee dimensies van de positiebepaling van een aantal niet-gebonden landen bij Oost-West stemmingen in de Algemene Vergadering der Verenigde Naties afzonderlijk bekeken, n.l. eerst de equidistantie tussen de V.S. en de S.U. en vervolgens het aantal onthoudingen als operationalisering van een actieve of passieve positiebepaling bij dergelijke Oost-West tegenstellingen in de Verenigde Naties.

De toetsing op equidistantie leidde tot een klassifikatie met drie categorieën: co-westers, equidistant en co-sovjet.

De operationalisering van een actieve positiebepaling leidde tot een klassifikatie met twee categorieën: actief en passief niet-gebonden. De onderzochte niet-gebonden landen kunnen worden ingedeeld in de twee-dimensionale kenmerkruimte, die ontstaat door combinatie van beide klassifikaties. Deze indeling is zowel voor de periode 1959-1961 (tabel 9), de periode 1962-1965 (tabel 10) als voor de gehele onderzoeksperiode (tabel 11) gegeven. De combinatie van beide klassifikaties leidt zo tot een typologie met zes typen niet-gebonden landen: actief resp. co-westers, equidistant en co-sovjet niet-gebonden en passief resp. co-westers equidistant en co-sovjet niet-gebonden.

Tabel 9, indeling van de landen in de twee-dimensionale kenmerkruimte in de periode 1959-1961

	co-sovjet	equidistant	co-westers
	Cuba	Tunesië	Zuid-Afrika
	Guinea	Jordanië +	Oostenrijk
	Joegoslavië	Liberia	Israël
	Marokko		Ierland
	V.A.R.		Zweden
	Irak		Maleisië
aktief	Jemen +		
	Afghanistan		
	Ghana		
	India +		
	Soedan		
	Ethiopië		
	Ceylon +		
	Nepal +		
	Birma +		
passief	Saoedi-Arabië	Libanon +	Finland +
	Cambodja +		Laos +
	Libië +		

+) Landen, aangeduid met + zitten in de tweede periode in een andere klasse dan in de eerste periode

Tabel 10, indeling van de landen in de twee-dimensionale kenmerkrumte in de periode 1962-1965

	co-sovjet	equidistant	co-westers
aktief	Cuba	Tunesië	Ierland
	V.A.R.	Libië +	Oostenrijk
	Joegoslavië	Libanon +	Zweden
	Soedan	Nepal +	Zuid-Afrika
	Irak	Liberia	Finland +
	Guinea	India +	Maleisië
	Marokko		Israël
	Afghanistan		
	Ghana		
	Jordanië +		
	Ethiopië		
passief	Jemen +	Cambodja +	
	Saoedi-Arabië	Birma +	
		Laos +	
		Ceylon +	

+) Landen, aangeduid met + zitten in de tweede periode in een andere klasse dan in de eerste periode

Tabel 11, indeling van de landen in de twee-dimensionale kenmerkrumte in de gehele onderzoeksperiode (1959-1965)

	co-sovjet	equidistant	co-westers
aktief	Cuba	Liberia	Zuid-Afrika
	Joegoslavië		Oostenrijk
	Guinea		Ierland
	V.A.R.		Zweden
	Irak		Israël
	Marokko		Maleisië
	Afghanistan		
	Soedan		
	Ghana		
	Ethiopië		
	Libië		
	Ceylon		
	India		
	Nepal		
	Jordanië		
passief	Jemen	Libanon	Finland
	Saoedi-Arabië		Laos
	Cambodja		
	Birma		
	Tunesië		

Vergelijken wij periode 1959-1961 (tabel 9) met periode 1962-1965 (tabel 10) dan zien wij dat elf landen in de tweede periode anders zijn geklassificeerd dan in de eerste periode. Wij zullen enkele van deze landen bespreken en mogelijke oorzaken voor hun veranderde positie aanduiden:

1 - India behoort in beide perioden tot de actief niet-gebonden landen, maar verschuift van co-sovjet naar equidistant. Hierbij speelt de grootscheepse aanval van China op India in oktober en november 1962 ongetwijfeld een belangrijke rol. Met de positieverandering van India t.g.v. de Chinese inval hangt vermoedelijk ook de andere opstelling van Ceylon en Nepal, twee buurstaten van India, samen, hoewel hieruit de verschuiving van Ceylon naar passief niet-gebonden niet te verklaren is.

2 - De positieverandering van Birma van actief co-sovjet niet-gebonden naar passief equidistant niet-gebonden valt samen met de benoeming van de Birmaan Oe Thant tot waarnemend Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties op 3 november 1961 en tot Secretaris-Generaal op 30 november 1962.

De positieverandering van Jemen van actief naar passief co-sovjet niet-gebonden hangt vermoedelijk samen met de interne moeilijkheden sinds de staatsgreep van 27 september 1962.

3 - Cambodja en Laos komen beide in de tweede periode in de categorie passief equidistant niet gebonden. Met name voor Laos betekent dit een aanzienlijke positieverandering (zie tabel 4 en 5). Laos heeft zich kennelijk strikt aan zijn in 1962 geneutraliseerde positie willen houden. Hiermede neemt Laos in de tweede periode als enige de positie in, die men van neutrale en zeker van geneutraliseerde staten mag verwachten.

De overige neutrale staten en Oostenrijk, dat zichzelf de neutraliteit opgelegd heeft, vindt men in de tweede periode bij de actief co-westers niet-gebonden staten.

Van deze landen is alleen Finland in de eerste periode passief niet-gebonden. In de tweede periode heeft het zich kennelijk niet alleen een pro-westerse, maar ook een actieve politiek kunnen veroorloven.

SLOTBESCHOUWING

In dit artikel hebben wij getracht verschillende vormen van niet-gebondenheid te onderscheiden met behulp van klassifikaties, die gebaseerd zijn op eenduidige empirische criteria. Hierbij hebben wij dankbaar gebruik kunnen maken van de door Mokken ontwikkelde afstandsmaat en de uit deze afstandsmaat voortvloeiende eigenschappen. Uit deze afstandsmaat vloeit theoretisch de hier toegepaste toetsing naar equidistantie voort, die Shay intuïtief en met behulp van

de hiervoor minder geschikte X^2 -toets uitvoert.³⁷

In de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties komen een zeer groot aantal sterk uiteenlopende kwesties ter sprake.

Als een aantal landen een gelijke visie op bepaalde kwesties heeft, hoeft dat geenszins te impliceren, dat zij dat ook op andere kwesties moeten hebben. Het heeft daarom weinig zin om de positie van een land in het algemeen te bepalen zonder duidelijk de verschillende dimensies te onderscheiden. Daarom hebben wij, in tegenstelling tot een aantal andere onderzoekers³⁸, de positiebepaling van de onderzochte landen duidelijk afgebakend, n.l. t.o.v. Oost-West tegenstellingen. Men kan zich echter afvragen of deze Oost-West stemmingen één dimensie vormen. Het zou zeer wel mogelijk kunnen zijn dat er binnen deze Oost-West tegenstellingen meer dimensies te onderscheiden zijn. In het reeds eerder genoemde werkcollege werden de stemmingen naar onderwerp ingedeeld in drie groepen: Oost-West dimensie, de Derde Wereld dimensie, en een aantal niet te klassificeren stemmingen (zie appendix 1).

Hierbij waren de stemmingen over de vertegenwoordiging van China in de Oost-West dimensie getrokken. Tijdens het werkcollege rees echter het vermoeden dat bij stemmingen over de vertegenwoordiging van China naast het Oost-West karakter ook het belang, dat men aan de universaliteit van de V.N. hecht, een rol speelt. In appendix 3 hebben wij de genormeerde afstanden t.o.v. de S.U. gegeven voor elk van de bovengenoemde categorieën stemmingen. De produktmoment korrelatiematrix en de rangkorrelatiematrix bevestigen het vermoeden, dat de stemmingen over de vertegenwoordiging van China een aparte dimensie vormen. De Oost-West dimensie, Derde Wereld dimensie en de niet-te-klassificeren stemmingen kunnen op grond van deze matrices gevoeglijk als één dimensie beschouwd worden. Hoewel wij dus getracht hebben de positiebepaling van deze niet-gebonden landen duidelijk af te bakenen, lijkt het gewenst in de toekomst daarvoor andere methoden te gebruiken en bij een eventuele verdere analyse van deze stemmingen de kwestie van de vertegenwoordiging van China buiten beschouwing te laten of afzonderlijk te behandelen.

Vergelijken wij in appendix 3 de afstanden t.o.v. de S.U. op de Oost-West dimensie met die op de Derde Wereld dimensie en op de niet-te-klassificeren stemmingen, dan is het, ondanks de hoge korrelaties, opvallend dat een zeer groot aantal niet-gebonden landen op de

³⁷ Shay, p. 235 e.v.

³⁸ w.o. Thomas Hovet Jr., *Bloc politics in the United Nations*, Cambridge 1960; Thomas Hovet Jr., *Africa in the United Nations*, Evanston, I 11, 1963; Keohane.

Oost-West dimensie (stemmingen die *direkt* uit de Koude Oorlog en de tegenstelling tussen de V.S. en de S.U. voortvloeien) dichter bij de .50 zitten, dan op de Derde Wereld dimensie en de niet-te-klassificeren stemmingen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de V.A.R. (.35 - .17 - .10), Soedan (.41 - .27 - .17), India (.48 - .37 - .30), Jordanië (.59 - .31 - .17) en Finland (.56 - .83 - .77).

Geheel tegen de verwachting in behoren alle neutrale en geneutraliseerde landen (behalve Finland) tot de uitzondering op deze regel!

In de analyse van niet-gebonden landen hebben wij vrijwel steeds een aanzienlijk verschil gezien tussen enerzijds 'non-aligned' staten en anderzijds neutrale en geneutraliseerde staten. Deze verschillen vloeien niet voort uit het feit, dat neutrale en geneutraliseerde staten geen *aktieve* stelling mogen of kunnen innemen ten gunste van een der grootmachten. Immers alleen Laos beantwoordt in de tweede periode aan dit beeld van neutraliteit. De verschillen zijn veeleer te verklaren vanuit een verschil in historische achtergrond, graad van economische ontwikkeling, externe oriëntatie en geografische ligging van de neutrale en geneutraliseerde staten t.o.v. de 'non-aligned' staten.

Verder bleken er nogal grote verschillen te bestaan tussen de 'non-aligned' staten onderling. Onze typologie lijkt om deze redenen meer inzicht te verschaffen in de positiebepaling van niet-gebonden landen dan het onderscheid neutraal/geneutraliseerd versus 'non-aligned'.

APPENDIX I

Stemmingen in de plenaire zittingen van de Algemene Vergadering van de V.N. (1959-1965) over Oost-West tegenstellingen in percentages (absolute aantallen tussen haakjes)*.

	Zitting						Totaal
	14 (1959)	15 (1960)	16 (1961)	17 (1962)	18 (1963)	20 (1965)	
<i>Onderwerp</i>							
1 vertegenwoordiging China in V.N. en uitnodiging van China en andere niet-V.N.-leden voor internationale conferenties	38(6)	11(6)	7(3)	4(1)	—	8(1)	10(17)
<i>Oost-West dimensie</i>							
2 kwestie Tibet	6(1)	2(1)	5(2)	—	—	8(1)	3(5)
3 kwestie Hongarije	13(2)	2(1)	5(2)	15(4)	—	—	6(9)
4 kwestie Cuba	—	12(7)	5(2)	—	—	—	6(9)
5 kwestie Korea	6(1)	—	2(1)	—	11(1)	8(1)	2(4)

	Zitting						Totaal
	(1959) 14	(1960) 15	(1961) 16	(1962) 17	(1963) 18	(1965) 20	
6 nucleaire wapening	—	4(2)	14(6)	8(2)	11(1)	—	8(11)
7 rechtstreekse confrontatie VS-US (b.v. U-2)	—	4(2)	—	—	—	—	1(2)
<i>totaal Oost-West dimensie</i>	25(4)	24(13)	31(13)	23(6)	22(2)	16(2)	26(40)
<i>Derde Wereld dimensie</i>							
8 kwestie Congo	—	32(18)	—	—	11(1)	—	12(19)
9 financiering V.N. operaties	6(1)	9(5)	9(4)	4(1)	22(2)	—	8(13)
10 koloniale landen	—	16(9)	27(12)	27(7)	—	69(9)	22(37)
11 Rhodesië	—	—	7(3)	—	—	—	2(3)
12 ontwikkelingsproblematiek	—	—	2(1)	—	11(1)	—	1(2)
13 Oman	—	—	2(1)	12(3)	—	—	2(4)
<i>totaal Derde Wereld dimensie</i>	6(1)	57(32)	47(21)	43(11)	44(4)	69(9)	47(78)
<i>niet te klassificeren</i>							
14 Zuid-Afrika	—	2(1)	11(5)	8(2)	11(1)	8(1)	6(10)
15 samenstelling VN-organen	31(5)	4(2)	—	—	—	—	4(7)
16 UNRWA	—	5(3)	5(2)	—	—	—	3(5)
17 conventie huwelijk enz.	—	—	—	8(2)	—	—	1(2)
18 rapport hoge commissaris vluchtelingen	—	—	—	4(1)	—	—	1(1)
19 internationale handelsconferentie	—	—	—	4(1)	—	—	1(1)
20 energiewinning (nat. hulpbronnen)	—	—	—	8(2)	—	—	1(2)
21 internationaal recht ontwikkelen	—	—	—	—	22(2)	—	1(2)
<i>totaal niet te klassificeren stemmingen</i>	31(5)	11(6)	16(7)	32(8)	33(3)	8(1)	18(30)
<i>totaal generaal</i>	100% (16)	100% (57)	100% (44)	100% (26)	100% (9)	100% (13)	100% (165)
<i>in % van totaal aantal in onderzoek opgenomen stemmingen</i>	10%	35%	27%	16%	6%	8%	100%

* De percentages sommeren niet precies tot 100 ten gevolge van afrondingen.

APPENDIX 2 : TYPOLOGIE VAN NIET-GEBONDEN LANDEN MET BEHULP VAN EEN TOEVALSMODEL³⁹

Bij onze typologie van niet-gebonden landen speelt de afstand van het land tot de V.S. en de S.U. een grote rol. Uitgaande van de door ons gebruikte afstandsmaat is het vrij eenvoudig in te zien, dat van een niet-gebonden land dan en slechts dan de afstand tot de V.S. gelijk is aan de afstand tot de S.U., als het evenveel met de V.S. meestemt als met de S.U., m.a.w.:

$$d^* = .50 \Leftrightarrow n_a = n_r \text{ of } p_a = p_r$$

waarbij n_a en p_a aanduiden het aantal resp. de fractie stemmen, identiek uitgebracht aan die van de V.S. en n_r en p_r het aantal resp. de fractie stemmen, identiek uitgebracht aan die van de S.U. Het aantal onthoudingen (of niet deelnemen aan de stemming) speelt hierbij geen rol.

Aangezien een dergelijke enge definitie van middenpositie tussen de grote mogendheden onbruikbaar is in een typologie, hebben wij *equidistantie* tussen de grote mogendheden aanzienlijk ruimer gedefinieerd met behulp van een toevalsmodel waarbij:

$\pi(a) \downarrow$ de kans dat een land bij een willekeurige stemming met de V.S. meeneemt.
 $\pi(o) \downarrow$ de kans dat een land bij een willekeurige stemming zich onthoudt van stemming.

$\pi(r) \downarrow$ de kans dat een land bij een willekeurige stemming met de S.U. meestemt.
 $\pi(a) + \pi(o) + \pi(r) = 1$ (1)

Een land wordt in dit model dus niet meer gekarakteriseerd door zijn waargenomen stemgedrag, maar door de kansen $\pi(a)$, $\pi(o)$ en $\pi(r)$, waarbij het aantal keren, dat het met de V.S. meestemt (n_a), zich onthoudt van stemmen (n_o) en met de S.U. meestemt (n_r) bij n stemmingen stochastische variabelen zijn. Hierbij is:

$$n_a + n_o + n_r = n \quad (2)$$

Wij hebben hier te maken met een multionele verdeling met parameters $\pi(a)$, $\pi(o)$ en $\pi(r)$.

Het lijkt aannemelijk een land op deze wijze te karakteriseren, omdat de kansen $\pi(a)$, $\pi(o)$ en $\pi(r)$ afhankelijk van de positie en de buitenlandse politiek van een land. Immers de kans dat b.v. een NAVO-land met de V.S. meestemt zal groter zijn dan die van een lid van het Warschaupakt.

Wij zullen nu *equidistantie* tussen de V.S. en de S.U. definiëren, als

$$\pi(a) = \pi(r)$$

Met andere woorden: als bij een willekeurige stemming de kans, dat een land met de V.S. meestemt gelijk is aan de kans, dat dat land met de S.U. meestemt, dan noemen wij dat land equidistant. Wij hebben hier een ruimere definitie gekregen dan het hierboven genoemde begrip middenpositie, want als $\pi(a) = \pi(r)$, dan kunnen de aantallen n_a en n_r nog wel eens verschillen van elkaar. Over een groot aantal stemmingen zullen wij echter verwachten, dat n_a en n_r ongeveer gelijk zijn.

Wij zullen nu aantonen, dat de *verwachte* (genormeerde) afstand van een land tot de V.S. en de S.U. gelijk is aan .50, als $\pi(a) = \pi(r)$.

De afstand van een land tot de V.S. is over n stemmingen gelijk aan:

$$d(a) = 0 \cdot n_a + n_o + 2n_r$$

³⁹ Gebaseerd op *Mokken en Stokman*.

Op grond van (2) geldt:

$$n_0 = n - n_a - n_r,$$

zodat

$$d(a) = n - n_a + n_r$$

De verwachte afstand van dit land tot de V.S. is:

$$Ed(a) = E(n - n_a + n_r) = n(1 - \pi(a) + \pi(r)) \quad (3)$$

Uit (3) volgt onmiddellijk:

$$\pi(a) = \pi(r) \Rightarrow Ed(a) = n \quad Ed^* = .50,$$

m.a.w. als $\pi(a) = \pi(r)$ dan is de verwachte afstand gelijk aan n en de verwachte genormeerde afstand aan $.50$.

Wij moeten nu nog aantonen, dat $\pi(a) = \pi(r)$, als de verwachte genormeerde afstand gelijk is aan $.50$ (resp. de verwachte afstand gelijk aan n).

Op grond van (3) kunnen wij dan stellen:

$$Ed(a) = n = n(1 - \pi(a) + \pi(r))$$

hetgeen impliceert $\pi(a) = \pi(r)$.

Wij hebben hierbij aangetoond dat de verwachte afstand dan en slechts dan $.50$ is als $\pi(a) = \pi(r)$:

$$Ed^*(a) = .50 \Leftrightarrow \pi(a) = \pi(r).$$

Willen wij nu toetsen of een land significant een kleinere afstand t.o.v. de V.S. heeft dan t.o.v. de S.U., dan moeten wij alleen kijken naar de stemmings, waar het land hetzij met de V.S., hetzij met de S.U. meestemt. Zoals wij boven gezien hebben, wordt de verwachte gelijke afstand namelijk alleen bepaald door $\pi(r) = \pi(a)$, ongeacht de kans op onthoudingen.

De nulhypothese (H_0) kan nu als volgt geformuleerd worden:

de kans dat een land met de V.S. meestemt, onder de voorwaarde dat het land hetzij met de V.S., hetzij met de S.U. meestemt, dient gelijk te zijn aan $.5$ ofwel:

$$H_0 : p_a = P(x = n_a / x = n_a \text{ of } x = n_r) = .5$$

Wij hebben hier te maken met een binomiale verdeling:

$$B(m, p_a) = \binom{m}{n_a} p_a^{n_a} (1 - p_a)^{m - n_a}$$

waarbij:

m : aantal stemmings, waarin het land zich niet onthoudt ($m = n_a + n_r$)

Indien $m > 10$, mogen wij P schatten met de normale verdeling, waarbij

$$\mu = m.p_a = \frac{1}{2}m \quad \sigma^2 = m.p_a.(1 - p_a) = \frac{1}{4}m$$

$$Z(n_a) = \frac{|n_a - \mu| - .5}{\sigma}$$

Bij een tweezijdige overschrijdingskans van $\alpha \leq .01$ dient

$$Z \geq 2.576$$

APPENDIX 3

Genormeerde afstand (d^*) van niet-gebonden landen t.o.v. de S.U. over de stemmings t.a.v. de vertegenwoordiging van China in de V.N., Oost-West dimensie, Derde Wereld dimensie en niet-te-klassificeren stemmings.

rang- no. tabel 1	d^* t.o.v. S.U.				
	1	2	3	4	
	Vertegenwoor- diging China ¹⁾ N = 17	Oost-West dimensie N = 40	Derde Wereld dimensie N = 78	Niet te klas- sificeren N = 30	
land	d^*	d^*	d^*	d^*	
1	Cuba	.21	.15	.04	.05
2	Joegoslavië	.00	.20	.20	.05
3	Guinea	.03	.24	.17	.08
4	V.A.R.	.03	.35	.17	.10
5	Irak	.03	.36	.19	.07
6	Marokko	.06	.35	.20	.10
7	Afghanistan	.09	.39	.22	.12
8	Jemen	.09	.38	.24	.17
9	Ghana	.12	.38	.28	.13
10	Soedan	.09	.41	.27	.17
11	Ethiopië	.18	.40	.33	.22
12	Saoedi-Arabië	.53	.38	.28	.18
13	Libië	.56	.44	.33	.12
14	Ceylon	.03	.39	.38	.38
15	India	.06	.48	.37	.30
16	Cambodja	.09	.45	.42	.22
17	Nepal	.06	.43	.41	.33
18	Birma	.09	.48	.40	.38
19	Tunesië	.41	.54	.45	.15
20	Jordanië	.94	.59	.31	.17
21	Libanon	.94	.46	.37	.28
22	Liberia	1.00	.69	.19	.37
23	Laos	.74	.73	.62	.45
24	Maleisië	.76	.89	.61	.48
25	Finland	.18	.56	.83	.77
26	Israël	.65	.83	.81	.72
27	Zweden	.21	.86	.92	.88
28	Oostenrijk	.59	.89	.86	.90
29	Ierland	.35	.95	.88	.92
30	Zuid-Afrika	1.00	.93	.83	.85

¹⁾ Inclusief drie stemmings t.a.v. 'alle landen' uitnodigen voor conferenties i.p.v. 'alle VN-lidstaten'.

De produkt-moment correlatiematrix (r) tussen de afstanden in de vier dimensies is als volgt:

	1	2	3	4
1	1.0000			
2	.6168	1.0000		
3	.3450	.8701	1.0000	
4	.3655	.8742	.9504	1.0000

Kendall's rangcorrelatiematrix (tau) tussen deze afstanden is als volgt:

	1	2	3	4
1	1.0000			
2	.5263	1.0000		
3	.3247	.7000	1.0000	
4	.3600	.7368	.7497	1.0000

DISCUSSIE

POLITICAL SCIENCE VERSUS POLITICAL ADVOCACY:
 COMMENTS ON THE ARTICLE BY MARVIN SURKIN AND ALAN
 WOLFE *

by Arend Lijphart

In their eloquent critique of what they consider the 'dominant trend' in American political science, Professors Surkin and Wolfe raise a number of highly important issues¹. Unfortunately, the picture of American political science that they present is a thoroughly inaccurate and misleading one. Of course, American political science and American political scientists are by no means perfect. The discipline has indeed not always been sufficiently relevant; some of its practitioners have indeed not always adhered sufficiently to high standards of objectivity and impartiality; some of its predictions have been quite inaccurate; and its professional organization, the American Political Science Association, has indeed not been sufficiently democratic. But these weaknesses, are not serious enough to warrant an indiscriminate indictment of the entire discipline (p. 43). And the alternatives proposed by Surkin and Wolfe constitute a distinct threat to the development of political science.

It is not inappropriate that these issues are discussed in a non-American journal of political science because of their intrinsic and fundamental importance for political science everywhere, but also because of the great influence that American political science has had on the discipline in other countries. Perhaps especially outside the United States, the approaches and products of behaviorism have been accepted too readily, because they represented the most modern and attractive developments to the largely underdeveloped discipline abroad. Let us not make the same mistake again by an uncritical acceptance of the newest development in the form of the antibehaviorist challenge².

The most disturbing aspect of the article by Surkin and Wolfe is that they make extremely serious accusations based on entirely inadequate, distorted, and unrepresentative evidence. First of all, the alleged high degree of methodological and political consensus among American

* Belangstellende lezers worden verder verwezen naar de in dit nummer opgenomen tekst van het 'presidential address' van David Easton.

¹ Marvin Surkin and Alan Wolfe, 'The Political Dimension of American Political Science', *Acta Politica*, Vol. 5, No. 1 (October 1969), pp. 43-61.

² Many of these issues were discussed earlier in the excellent article by A. de Swaan, 'Theoristen versus behavioristen: Enkele aspecten van een tegenstelling binnen de wetenschap der politiek in de Verenigde Staten'. *Acta Politica*, Vol 4, No. 2 (January 1969), pp. 125-138.